

MUSEUM
SPEELKLOK

Jaarverslag 2018

Inhoud

VOORWOORD	3
SUBSIDIËNTEN EN BEGUNSTIGERS	4
HOOGTEPUNTEN 2018	4
1. BEZOEKERS	5
2. COLLECTIE	6
2.1 Collectieregistratie	6
2.2 Aanwinsten	6
2.3 Restauratie en onderzoek.....	6
2.4 Expert Meeting	7
3. PRESENTATIE EN EDUCATIE	8
3.1 Vaste presentatie	8
3.2 Tentoonstellingen.....	8
3.3 Educatie	11
3.4 Inclusief Museum	12
4. PUBLIEKSACTIVITEITEN	14
5. MARKETING & COMMUNICATIE	17
5.1 Tentoonstellingen en activiteiten	17
5.2 Bezoekersonderzoek.....	19
5.3 Communicatiemiddelen.....	19
6. COMMERCIEËLE ACTIVITEITEN	20
6.1 Museumcafé	20
6.2 Museumwinkel	20
6.3 Verhuringen	21
7. SAMENWERKING	22
7.1 Samenwerkende Utrechtse Musea	22
7.2 Utrechts Muziekoverleg	23
7.3 Utrecht Marketing	23
7.4 Cultuur & School	23
7.5 Gemeente Utrecht.....	24
7.6 BankGiro Loterij.....	24
8. ORGANISATIE	25
9. PERSONEEL	25
10. GEBOUWEN.....	28
11. STICHTING VRIENDEN MUSEUM SPEELKLOK.....	29
12. VERSLAG VAN DE RAAD VAN TOEZICHT	32

VOORWOORD

Tot in het Centraal Station werden ze gespot: de gele robohoofden van onze campagne voor *Robots love Music*. Museum Speelklok was overal zichtbaar als modern museum dat een historische collectie koppelt aan de hedendaagse robotica. We bleven trouw aan onszelf en benaderden het onderwerp positief: met een robot kun je samen musiceren. En we stelden daarbij vragen: vind je het mooi wat die robot speelt, heeft een robot een hart?

In alle opzichten was ons robotjaar een succes: ruim 9.000 extra bezoekers in 2018, veel media-aandacht uit binnen- en buitenland, een veelzijdig en boordevol randprogramma en geslaagde samenwerkingen met partijen in de stad. Dat iedereen de smaak te pakken heeft, blijkt wel uit de veel gestelde vraag: wat is jullie volgende grote project?

Figuur 1, campagnebeeld *Robots love Music*

Natuurlijk hebben we nieuwe plannen maar een groot project trekt een behoorlijke wissel op de medewerkers van het museum. Door alle zeilen bij te zetten, is het weliswaar gelukt maar de reguliere activiteiten zijn daardoor op een lager pitje komen te staan. Daarom zullen we in 2019 twee kleinere projecten presenteren. In juni openen we een tentoonstelling over de fantastische geschiedenis van het gebouw waarin ons museum is gevestigd, de Middeleeuwse Buurkerk, al vele eeuwen de huiskamer van Utrecht. En in november zullen we eindelijk onze mooie Clay-klok tentoonstellen in een vernieuwde presentatie van koninklijke topstukken. We kijken ernaar uit want sinds de aankoop in het najaar van 2016 hebben we hard gewerkt aan de restauratie en we willen iedereen graag het resultaat laten zien en horen.

We kijken terug op een prachtig jaar. Zonder het vertrouwen van de fondsen en de Gemeente Utrecht en de inzet van de medewerkers van het museum en alle partners in de stad was *Robots love Music* nooit tot stand gekomen. Heel veel dank daarvoor!

Marian van Dijk
Directeur

SUBSIDIËNTEN EN BEGUNSTIGERS

- BankGiro Loterij
- Gemeente Utrecht
- Carel Nengerman Fonds
- Elise Mathilde Fonds
- Fentener van Vlissingen Fonds
- Fonds 21
- K.F. Hein Fonds
- Mondriaan Fonds
- Stichting Oogfonds Nederland
- Prins Bernhard Cultuurfonds (Strengers Frankfort & Alida Wilhelmina Fonds)
- Rabobank Stimuleringsfonds
- Van Baaren Stichting
- Vrienden van Museum Speelklok
- VSBfonds
- Zabawas

HOOGTEPUNTEN 2018

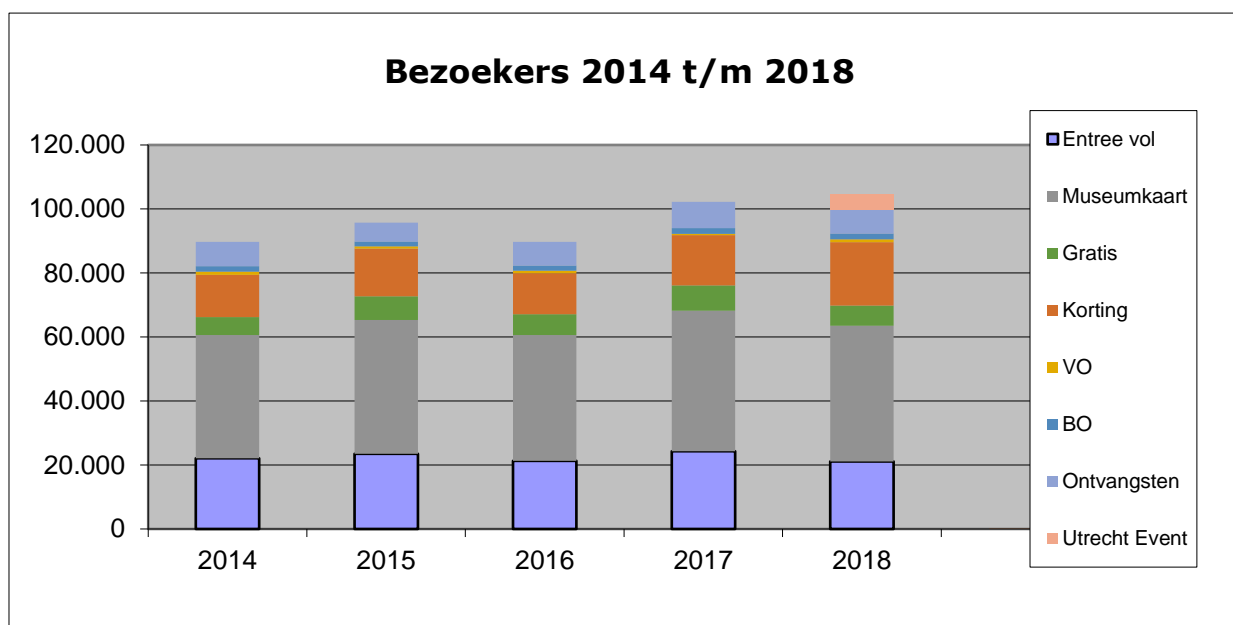
- 14.071 extra bezoekers voor *Robots love Music*
- Totaal 104.488 bezoekers in 2018
- Veel aandacht van binnen- en buitenlandse media
- 4 sterren van het NRC voor *Robots love Music*
- Groeiend aantal bezoekers via de website en sociale media (+1000 volgers)
- Presentatie van de Clay-klok in de jubileumtentoonstelling *Als kunst je lief is* in het Kröller-Müller museum
- Een positief exploitatieresultaat van € 17.206

1. BEZOEKERS

	2018	2017	2016	2015
Individuele bezoekers	43.641	42.225	36.485	40.594
Museumkaart bezoekers	42.339	43.901	39.285	41.849
Overige bezoekers *	11.080	7.923	6.526	7.427
Bezoekers commerciële ontvangsten	7.428	8.227	7.415	5.878
Totaal aantal bezoekers	104.488	102.276	89.711	95.748

* Onder andere kinderen jonger dan 4 jaar, bezoekers Utrecht events, Vereniging Rembrandt en ICOM-kaarthouders.

In het jaar 2018 hebben we totaal 104.488 bezoekers mogen ontvangen. Dat is ruim boven het begrote aantal van 98.900. In 2018 is overtuigend bewezen hoeveel invloed de weersomstandigheden hebben op het aantal bezoekers: de zomermaanden lieten een grote daling in het aantal bezoekers zien. Gelukkig compenseerde de tentoonstelling *Robots love Music* deze terugval. Grote verrassing was het aantal bezoekers uit commerciële ontvangsten dat 31% hoger was dan begroot; in verband met de geringe beschikbaarheid van de grote zaal was vooraf rekening gehouden met een daling.

2. COLLECTIE

2.1 Collectieregistratie

Het grote digitaliseringsproject heeft opnieuw vertraging opgelopen door een samenloop van omstandigheden. In 2019 zullen we extra deskundigen bij het project betrekken en investeren in een web-gerelateerde update van het systeem Adlib.

2.2 Aanwinsten

Voor de collectie zijn in 2018 geen aankopen gedaan.

Schenken en legaten

Er zijn in 2018 geen grote schenkingen of legaten ontvangen. In verband met de afhandeling van de nalatenschap van dhr. Goldhorn ontvingen we een aantal objecten uit zijn verzameling speeldoosjes.

Bruiklenen

Voor de tentoonstelling *Robots love Music* had Museum Speelklok 20 objecten in bruikleen; deze zullen in 2019 ook weer retour gaan naar de bruikleengever. Bijzonder waren de bruikleen door de Cinématique Française van de authentieke robot Hugo uit de gelijknamige film van Martin Scorsese, de androïde klarinetspeler uit de privéverzameling van John Gaughan en de marimba spelende robot Shimon uit de Georgia Tech University. Deze objecten waren nog nooit eerder in Nederland te zien.

2.3 Restauratie en onderzoek

Met veel plezier kijken we terug op de samenwerking met het restauratie-atelier van het Rijksmuseum voor de restauratie van de buitenkant van onze Clay-klok. Deze topklok uit 1738, met muziek van Georg Friedrich Händel, werd door

Museum Speelklok in 2016 aangekocht. Tijdens het restauratieproces werden veel bijzondere details aangetroffen, zoals uitsparingen aan de achterzijde van het zilverwerk zodat het ondanks verdikkingen toch vlak op het reliëf komt te liggen. De oplevering was een mooi moment: alle betrokkenen van het Rijksmuseum vertelden gepassioneerd over hun aandeel en er werd veel kennis uitgewisseld met de restauratoren van Museum Speelklok.

De Clay-klok is (zonder spelend mechaniek) getoond van 29 september 2018 tot 3 februari 2019 in de jubileumtentoonstelling *Als kunst je lief is* van de Vereniging Rembrandt in het Kröller-Müller Museum. Vanaf eind 2019 zal de Clay-klok in de vaste opstelling van Museum Speelklok worden getoond.

Figuur 2, Clay Klok

In ons restauratie-atelier werd ondertussen gewerkt aan de restauratie van de Hooghuys uit begin 20ste eeuw. Het prachtige Art Nouveau dansorgel, gebouwd net voor WOI door de Belgische orgelgelbouwer Hooghuys, is een zeldzaam instrument dat met respect voor het uitzonderlijke vakmanschap van weleer weer helemaal in topconditie zal worden gebracht. Het schilderwerk wordt verzorgd door Froukje van der Haven.

In het atelier van Martin Conrads uit Zaltbommel is gestart met de restauratie van een ander orgel, De Hindenburg uit de Perlee-collectie. Deze restauratie zal in samenwerking met Museum Speelklok worden uitgevoerd door Martin Conrads en Franky Vlaeminck. Het instrument zal in de zomer van 2020 in Museum Speelklok worden gepresenteerd waarna het in langdurige bruikleen wordt gegeven voor exploitatie.

Voor de restauratie van de Fotoplayer uit 1914 hebben we de hulp ingeroepen van Stefan Fleck uit Waldkirch die is gespecialiseerd in het restaureren van orchestrions. Het instrument bestaat uit een pianola en een aantal orgelregisters, slagwerkinstrumenten en geluidseffecten die zijn verbonden met het pianoklavier. Het instrument kan via de pianolarollen worden aangestuurd maar kan ook live worden bespeeld. Als onderdeel van het Robotproject heeft Daan van den Hurk een drietal concerten verzorgd waarbij hij zwiigende films begeleidde op de Fotoplayer.

Hoewel het instrument al geruime tijd in het bezit is van het museum, heeft het nooit echt goed gefunctioneerd. Het is bovendien een omvangrijk instrument, wat plaatsing in de vaste opstelling lastig maakt. In 2019 wordt een speciale ruimte ingericht op een van de Promenades voor filmvertoningen met begeleiding van de Fotoplayer.

2.4 Expert Meeting

De Expert Meeting is een nieuw initiatief van Museum Speelklok met het doel om het debat over de restauratie-ethiek van 'functioneel erfgoed' te stimuleren.

Op 12 oktober 2017 vond de eerste Expert Meeting over de restauratie van muzikaal erfgoed. De aanwezigen trokken toen gezamenlijk de conclusie dat een muziekinstrument moet klinken om informatie over de muziek en de muziekpraktijk te kunnen prijsgeven. Dat betekent dat doorgaand onderhoud en herhaalde restauraties nodig zijn en gezien moeten worden als integraal behorend tot functioneel erfgoed.

De eerstvolgende Expert Meeting zal in 2019 worden georganiseerd, rond de restauratie van de Clay-klok.

3. PRESENTATIE EN EDUCATIE

3.1 Vaste presentatie

Al jarenlang is onze rondleiding het hoogtepunt van een bezoek aan Museum Speelklok! Onze jonge en enthousiaste rondleiders nemen de bezoeker mee in de wondere wereld van de mechanische muziekinstrumenten. De instrumenten zijn hierdoor niet alleen te zien, maar - veel belangrijker nog - ook live te horen! Van de kleinste speeldoosjes en het oude torencarillon, tot de grootse orchestrions en de kenmerkende Nederlandse straatorgels. Ook voor het internationale publiek is dit een groot succes.

De ruimtes waar de rondleiding (de Muzikale Tour) doorheen gaat, zijn thematisch ingedeeld. De volgende thema's komen nu aan bod: 'speelklokken; muziekinstrumenten voor de rijken', 'speeldozen; massaproductie', 'zelfspelende instrumenten in de huiskamer', 'zelfspelende instrumenten op straat' en 'zelfspelende instrumenten in het uitgaansleven'. De rondleider kan - afhankelijk van de interesse van zijn of haar groep - kiezen om de focus van zijn verhaal op muziek, techniek of geschiedenis te richten. Bezoekers kunnen na of voor de rondleiding zelf de verschillende thema's bezoeken en - dankzij de gelaagde kennisoverdracht - er de door hen gewenste informatie uit halen. Ook de individuele bezoeker kan via pictogrammen kiezen om een technische, muzikale, historische of (typisch) Nederlandse route te lopen.

Aan niet-Nederlandse bezoekers bieden we boekjes die globaal het verhaal van de rondleiding volgen. We hebben ze in het Duits, Engels, Frans, Spaans, Italiaans, Ivriet, Chinees en Japans.

Het hele jaar door is er op woensdag-, zaterdag- en zondagmiddag om 14.00 uur een muzikale kinderrondleiding in Museum Speelklok.

Iedere eerste woensdag van de maand kunnen de bezoekers een kijkje achter de schermen nemen en een bezoek brengen aan het Restauratie Atelier van Museum Speelklok.

Museum Expeditie

In de Museum Expeditie kan de bezoeker zelf, zonder rondleider, de bijzondere wereld van de mechanische muziek ontdekken! De Museum Expeditie legt de werking van onze instrumenten uit in de Techniekzaal, geeft een sociaalhistorische context in het Herenhuis, vertelt het verhaal van de muziek in het Hoorspel en biedt een kunsthistorische blik in het Observatorium. Naar aanleiding van de ervaringen en opmerkingen van bezoekers worden continu aanpassingen gedaan aan de presentatie en de kennisoverdracht. Zo zal in 2019 het Observatorium worden aangepast.

3.2 Tentoonstellingen

In ons ondernemingsplan voor de periode 2017-2020 hebben we de ambitie geformuleerd om eens in de drie tot vier jaar een grote tentoonstelling te organiseren. Daarnaast worden jaarlijks kleinere exposities georganiseerd rond een specifiek thema.

Vieze liedjes op deftige speelklokken

Van 12 oktober 2017 t/m 8 april 2018 werd in de tentoonstelling *Vieze liedjes op deftige speelklokken* een onbekende kant van de chique bellenspeelklokken uit de 18de eeuw aan het publiek getoond. Aanleiding voor de tentoonstelling was het promotie-onderzoek van onze conservator Marieke Lefeber. In haar onderzoek heeft ze zich vooral gericht op de melodieën die op de klokken stonden en wat dat zegt over de mensen die de klokken in huis hadden. In de tentoonstelling werd een aspect van haar promotieonderzoek uitgelicht.

De tentoonstellingsruimte in het museum werd voor de duur van de tentoonstelling omgebouwd tot een huiskamer van de rijkere mensen van weleer. In forex uitgesneden chique meubels, Perzische tapijten en zelfs een open haard gaven de instrumenten in de ruimte de sfeer van een dure villa uit de 18^e eeuw mee. Als de bezoekers de ruimte betraden kregen ze het gevoel alsof ze in een kijkdoos

Figuur 3, Vieze liedjes op deftige speelklokken

binnenwandelden. Na afloop van iedere Muzikale Rondleiding werd er een korte demonstratie gegeven in de tentoonstelling *Vieze liedjes op deftige speelklokken*.

Robots love Music

Na een intensieve voorbereiding en fondsenwerving was het op 20 september 2018 eindelijk zover: *Robots love Music* werd, dankzij de bijdrage van vele fondsen en de bruiklenen van musea en privéverzamelaars wereldwijd, aan het publiek gepresenteerd. Maar het was niet alleen een tentoonstelling; de hele stad was betrokken bij de uitgebreide randprogrammering. Het was in alle opzichten een groot succes. Niet alleen kwamen er veel bezoekers – we hebben ons target van 12.500 extra bezoekers ruim gehaald – maar ook besteedde de binnen- en buitenlandse pers gedurende de gehele looptijd veel aandacht aan het project, zowel aan de tentoonstelling zelf als aan de randprogrammering.

In de tentoonstelling *Robots love Music* stond de vraag 'Kan de robotmuzikant ons ontroeren?' centraal. De historische androïde klarinetspeler kreeg de meeste

Figuur 4, opstelling Androïde Klarinetspeler

aandacht in de media, maar de nieuwe marimba spelende robot die samen met mensen kon improviseren was de publieksliefeling. Gedurende 2,5 maand werd deze robot gedemonstreerd door de Amerikaanse wetenschapper Zach Kondak die de robot mede had geprogrammeerd. Daarbij nodigde hij ook het publiek uit om te komen improviseren.

Om de aandacht vast te houden, werden halverwege de looptijd nieuwe objecten aan de tentoonstelling toegevoegd, waaronder een interactieve druminstallatie.

Met de tentoonstelling *Robots love Music* wilden we een zinvol verband leggen tussen onze historische collectie en het actuele en toekomstgerichte thema van de robotica. We kozen daarbij voor een positieve invalshoek om zo, op een ongedwongen manier, een bijdrage te kunnen leveren aan een maatschappelijk issue. Hiermee hebben we - naast de bestaande doelgroep - een nieuwe doelgroep weten te

Figuur 5, tentoonstelling *Robots love Music*

bereiken van jongeren en jong-volwassenen. Ook hebben we met dit project diverse toekomstgerichte en innovatieve partijen aan ons weten te binden, zoals bijvoorbeeld Fonds 21, vooraanstaande universiteiten, bijzondere collecties en andere media dan gebruikelijk. Met *Robots love Music* heeft Museum Speelklok zich kunnen profileren als actueel, vernieuwend en midden in de maatschappij.

Het project trok veel extra bezoekers. We hebben de bezoekersaantallen van het museum tijdens *Robots love Music* vergeleken met de bezoekersaantallen van dezelfde periode vorig jaar. Hieruit bleek dat er in totaal 14.433 extra museumbezoekers zijn geweest, waar we van te voren uitgingen van 12.500 extra bezoekers. Het totaal aantal museumbezoekers tijdens de tentoonstelling komt neer op 53.900. De randprogrammering leverde daarbovenop nog 10224 bezoekers op, meer dan de verwachte 7500.

De tentoonstelling werd gebouwd op ruim 850 m²: er werd gebruik gemaakt van de helft van het middenschip, de tentoonstellingsruimte, een deel van de danszaal en de beide promenades. Zo ontstonden er grofweg twee delen: beneden werd informatie gegeven en het grootste deel van de collectie getoond, boven stonden de interactives van de jonge ontwerper Lucas Steenhuis en konden mensen zelf aan de slag. De ingang van de tentoonstelling bevond zich beneden en had de vorm van ons beeldmerk: een robohoofd.

Speciaal voor *Robots love Music* werd een film gemaakt over de klarinetspeler met de titel 'De droom van de androïde' door regisseur Frank Herrebouts en Leo van Manen. De film ging op 17 februari 2019 in première bij RTV Utrecht en werd daarna dagelijks vertoond in Museum Speelklok.

Bijzonder was ook de samenwerking met de beeldende kunstexpositie *Robotlove*, georganiseerd door Stichting Niet Normaal, die van september tot december in Eindhoven te zien was. Bezoekers konden een combiticket kopen en er werd over en weer naar elkaar verwezen in de tentoonstelling.

De robots verdwijnen na de expositie niet volledig uit het museum. De interactives krijgen een nieuwe opstelling op de promenades van het museum die toegankelijk is voor (onderwijs)groepen onder begeleiding. Gebruik makend

van het bouw materiaal van de robot-tentoonstelling zullen twee ruimtes worden ingericht, een voor de Fotoplayer en een voor de interactives van *Robots love Music*; de verwachting is dat van de laatste ruimte vooral onderwijsgroepen gebruik zullen maken.

De diverse onderwijsprogramma's met het thema 'muziekmakende robots' zullen worden gecontinueerd. Ook een aantal instrumenten houdt een plek in de vaste opstelling van het museum, zoals de Double Tino en de Fotoplayer.

En natuurlijk kunnen we altijd nog terugblikken aan de hand van de catalogus die bij de tentoonstelling is verschenen. In deze catalogus is een algemeen informatief deel voor een breed publiek gecombineerd met wetenschappelijke artikelen van dr. Marieke Lefebber, dr. Anemone van Zijl en prof.dr.ir. David Abbink.

3.3 Educatie

Ook in 2018 bood Museum Speelklok zowel formele als informele educatie aan. Met de formele educatie richt het museum zich voornamelijk op het basisonderwijs. Het museum heeft museumlessen voor onder-, midden- en bovenbouw van het Primair Onderwijs. Alle museumlessen bestaan uit een voorbereidende les op school, een les in het museum en een afsluitende les in de klas. Het onderwijsaanbod sluit aan op diverse kerndoelen en leergebieden. Bovendien werken de onderwijsprogramma's woordenschat vergrotend, haken ze in op de 21ste -eeuwse vaardigheden, spreken ze cognitieve basisvaardigheden aan en sluiten ze aan op de leefwereld van de leerlingen. In het aanbod voor de bovenbouw worden de leerlingen gestimuleerd tot het zelf doen van onderzoek aan de hand van diverse bronnen. Naast de door het museum ontwikkelde onderwijsprogramma's biedt Museum Speelklok ook onderwijsprogramma's op maat, passend bij bijvoorbeeld een schoolbreed thema.

Door middel van informele educatie wordt aan al onze bezoekers kennis overgedragen. Een groot aantal van onze rondleiders heeft een opleiding gevolgd voor het geven van rondleidingen volgens het I Ask-principe. Hierbij is de vraag van het publiek en de interactie met het publiek leidend. Deze vorm van rondleiden zorgt voor veel dynamiek en interactie maar is niet voor elke groep geschikt.

Aan de tentoonstelling *Robots love Music* was ook een educatief programma verbonden voor de midden- en bovenbouw van de basisschool. Tijdens dit programma stond het programmeren van een robot centraal. Het gehele programma bestond uit een voorbereidende les op school, een bezoek aan het museum en workshop met robot NAO door van onze rondleiders en een afsluitende les op school. Tijdens de workshop gingen de leerlingen zelf werken aan een programma voor Nao. Door middel van gekleurde kaartjes die overeenkwamen met de toetsen van een metallofoon konden kinderen een lied programmeren. Een rondleider zorgde er vervolgens voor dat Nao de liedjes speelde. Zo leerden kinderen de basisprincipes van het programmeren. Dit educatieve programma zal beschikbaar blijven bij Museum Speelklok, en zelfs enigszins worden uitgebreid. De interactives die in de tentoonstelling te vinden waren, worden bij elkaar gezet in een aparte onderwijsruimte.

Ten slotte was er voor individuele kinderen die met ouders of grootouders de tentoonstelling bezochten een speurtocht die ze zelfstandig konden doen. Deze

speurtocht leidde langs verschillende objecten en bestond uit vragen en opdrachten. Zo werden kinderen uitgedaagd om goed te kijken en na te denken over de vragen waar volwassenen zich ook mee bezig hielden. Voor de allerkleinsten waren er bovendien vragen te vinden in de tentoonstelling, die ze samen met hun (groot)ouders konden behandelen.

3.4 Inclusief Museum

Museum Speelklok vindt het belangrijk dat mensen met een lichamelijke of geestelijke beperking zich ook thuis voelen in het museum en kunnen genieten van speciaal voor hen ontwikkeld aanbod.

Ouderenprojecten

Zowel het project 'Vrijdag Museumdag' (sinds 2009) waarbij ouderen een museum bezoeken als het project 'Museum voor 1 Dag', waarbij een museumobject naar een zorginstelling wordt gebracht (sinds 2011) zijn een samenwerking van SUM, AxionContinue en de Van Baaren Stichting. Angela Manders is uitvoerder van Museum Voor 1 Dag.

Figuur 6, Vrijdag Museumdag

Omdat de groep ouderen die deelneemt aan Vrijdag Museumdag en Museum Voor 1 Dag flink aan verandering onderhevig is, heeft Elsbeth van der Vlist beide projecten geëvalueerd en aanbevelingen gedaan voor een duurzame doorstart.

Daarnaast deed Angela Manders een onderzoek naar de inzet van digitale middelen. Dit heeft geresulteerd in een pilot van het project 'Second Canvas' bij het Centraal Museum, het Spoorwegmuseum en het Utrechts Archief waar Museum Speelklok in 2019 bij zal aansluiten. In dit project worden er in hoge resolutie foto's gemaakt van museumobjecten die vervolgens worden verwerkt in een interactieve presentatie. Hierdoor kunnen ouderen op hun eigen locatie tot in de kleinste details een object verkennen onder begeleiding van een verteller.

De volgende aanbevelingen zijn uitgevoerd in 2018:

- uitbreiding van Museum Voor 1 Dag van 40 naar 55 voorstellingen per jaar.
- samenwerking met Stichting Vier het Leven om ouderen in de wijken te bereiken. Helaas heeft Vier het Leven na een succesvolle pilot besloten in zee te gaan met de Museum Plus Bus
- elke woensdagmiddag om 15:00 een "stamtafel" voor ouderen in het museumcafé van Museum Speelklok. Van oktober 2017 tot juli 2018 heeft dit initiatief plaatsgevonden, georganiseerd door Buurtteam Binnenstad. Inmiddels is het initiatief elders ondergebracht.
- Rondleiders van alle Utrechtse musea jaarlijks een cursus laten volgen over het omgaan met mensen met dementie. In 2018 hebben 40 rondleiders uit de Utrechtse musea deelgenomen aan de door Ervarea gegeven cursus.

- Creatieve workshops voor ouderen ontwikkelen. Het Centraal Museum is gestart in januari 2018 met een workshop over portretten van Pyke Koch. De workshop is zo opgenomen in het reguliere aanbod van Vrijdag Museumdag.

Tastbare Muziek

In september 2017 behaalde Museum Speelklok met haar projectplan "Tastbare muziek" de tweede plaats in de strijd om de RAAK Stimuleringsprijs ter bevordering van toegankelijkheid in musea voor blinden en slechtzienden.

Als onderdeel van de prijs zijn er tastbare tekeningen ontwikkeld door Stichting Dedicom naar aanleiding van de vormen van een generiek draaiorgel en een generieke speelklok. Deze worden gebruikt bij een rondleiding voor mensen met een visuele beperking. Stichting Dedicom heeft bovendien rondleiders van Museum Speelklok onderwezen in de manier waarop je beeldend vertelt voor mensen met een visuele beperking én voor mensen die volledig blind zijn.

De organisatie Bartimeus heeft een adviesrapport geschreven voor het verbeteren van de toegankelijkheid in het gebouw en voor de verlichting van Museum Speelklok. Verschillende voorstellen die in het rapport zijn aangedragen, zijn inmiddels opgenomen in het onderhoudsplan voor 2019.

Figuur 7, project Tastbare Muziek

In samenwerking met Stichting Kubes en twee projectleiders van Bartimeus is een bewustwordingsochtend gerealiseerd voor medewerkers van het museum die betrokken zijn bij de ontvangst van blinde en slechtziende bezoekers. Tijdens de workshop konden de deelnemers vragen stellen aan mensen met een visuele beperking en liepen ze met "blindenbrillen" door het museum.

In samenwerking met Bureau Biru is een ontwerp voor de blindenkar gemaakt; begin mei 2019 wordt de kar afgeleverd. Deze kar wordt door de rondleider meegenomen tijdens de rondleiding en bevat aanraakbare objecten die zijn gerelateerd aan de museumobjecten, zoals orgelpijpen, delen van een orgelfront en cilinders.

Opgedane kennis en ervaring zullen in 2019 worden gebruikt voor vergelijkbare projecten in andere Utrechtse musea. Het plan is om een professionele bewustwordingsworkshop te ontwikkelen in samenwerking met stichting Visio en het KF Heinfonds.

4. PUBLIEKSACTIVITEITEN

Het zwaartepunt van de activiteiten lag in de tweede helft van 2018, bij de randprogrammering van *Robots love Music*. Nog nooit werkten in zo'n korte periode zoveel partijen in de stad samen met het museum. De samenwerking startte met de Robotparade tijdens het Uitfeest en met Malgosia Fiebig die met een reeks thema's uit robotfilms het publiek voorbereidde op onze tentoonstelling. Ook opende die dag een speciale robot-expositie van Fotodok op het Domplein.

Evenementen voor kinderen

- In de kerstvakantie, tot 7 januari, konden kinderen in Museum Speelklok genieten van een spannend voorleessprookje van Gerda en de Sneeuwkoningin met liedjes uit *Frozen*.
- Tijdens de voorjaarsvakantie konden kinderen meedoen aan de Museumkids klik en winactie. Of ze konden de voorstelling van *Belle en het Beest* meemaken die door Aubrey Snell, Theo de With en Tim van Scheijen speciaal voor Museum Speelklok was bedacht en uitgevoerd.
- Voor de liefhebbers van de hitserie *De Luizenmoeder* had Museum Speelklok het liedje van juf Ank op kermisorgel *De Schuyt* gearrangeerd.
- Op woensdag 14 maart was Museum Speelklok de hele dag gratis toegankelijk voor basisschoolkinderen vanwege een stakingsdag van leraren in Utrecht, Noord-Holland en Flevoland.
- Museumkids vlogactie: tijdens de meivakantie kon men naar Museum Speelklok om met een vlog kans te maken op een instant camera.
- In de meivakantie konden de jonge museumbezoekers ook op de woensdag, vrijdag en zaterdag van 15.00 uur tot 17.00 uur zelf aan de slag met een workshop muziekdoosjes maken. Dagelijks was er een kinderrondleiding met het thema 'muziekdoosjes'.
- In de zomervakantie konden bezoekers luisteren naar het muzikale voorleessprookje van Pinokkio die, in het kader van de naderende tentoonstelling, een houten robot was geworden.
- In juli riep Museum Speelklok kinderen op om museuminspecteur te worden. Hiermee konden de kinderen prijzen winnen.
- In de herfstvakantie was er een bijzondere voorstelling te zien van het ROSA-ensemble over de vriendschap tussen een kind en de robot Nao. Deze robot werd ook ingezet voor speciale onderwijsprogramma's. Ook konden kinderen hun eigen robot-muziekdoosje knutselen
- Op 14 oktober, 11 november en 9 december vonden de colleges plaats van de Museum Jeugd Universiteit. Alle colleges waren ruim van tevoren uitverkocht.
- In de kerstvakantie was er geen theatervoorstelling maar konden kinderen (en hun begeleiders) genieten van een 'silent disco'.

Figuur 8, muziekdoosjes versieren

- Op 16 december organiseerde Museum Speelklok een cursus orgeldraaien op de Knus Cultuurmarkt waarmee kinderen een draaiorgeldiploma konden verdienen.

Evenementen voor volwassenen

- Tijdens de voorjaarsvakantie regio Zuid konden bezoekers op draaiorgelavontuur gaan en tijdens de rondleiding zelf ervaren hoe het is om een orgelman of -vrouw te zijn.
- Muziektour 'Grote Componisten': elke dinsdag in maart liet conservator en musicoloog Marieke Lefeber een 'livespel' horen van grote componisten op instrumenten van Museum Speelklok.
- Museumkaart Match-avond. Op vrijdag 13 april konden houders van een museumkaart in Museum Speelklok contact leggen met elkaar om in de toekomst samen musea te bezoeken.

- Op 21 september gaven Gil Weinberg, professor van de Georgia Tech University en uitvinder van de robot Shimon, en David Abbink, professor aan de TU Delft, een lezing over robots. Deze openbare lezing was de afsluiter van een symposium in het museum voor studenten van de Universiteit Utrecht.

Figuur 9, Gil Weinberg en Shimon

- Op 25 september gaf Gil Weinberg een lezing aan de HKU
- Op 26 september gaf robot Shimon samen met musici uit Nederland en de VS een concert in Tivoli in de serie Vrije Geluiden van de VPRO.
- Op 1 oktober vierde de Nederlandse Klokkenspel Vereniging hun jubileum in het museum met een jamsessie van mobiele beiaard en Shimon
- Op 3 oktober organiseerde IMPAKT in het museum een 'jam sessie' van robot Shimon en het Continental Ceili combo dat gebruik maakte van de machinale folk algoritmes van Bob L. Sturm et al.
- Op vrijdag 5 oktober was er een concertavond in Museum Speelklok georganiseerd door de Kring van Draaiorgelvrienden. Natuurlijk werden daarbij alle orgels gedraaid.
- Op 26 en 28 oktober gaf curator Luba Elliot van IMPAKT een speciale rondleiding in het museum.
- Op 1 november kwamen studenten van het Conservatorium naar het museum voor een openbare jamsessie met Shimon.
- Op 30 november gaf Shimon een afscheidsconcert.
- Op 15 december kwam het vrouwenkoor Cantuccini naar Museum Speelklok om kerstliedjes te zingen voor museumbezoekers.

Evenementen in Utrecht

- Op 14 januari konden deelnemers aan de Nieuwjaarsduik voor een klein bedrag genieten van een heerlijke Koek en Zopie in het museumcafé van Museum Speelklok.

- Op 3 juni vond de culturele zondag *Utrecht Centraal* plaats en veranderde Utrecht in één groot muziekpodium. In Museum Speelklok verzorgde gitarist Bram Stadhouders een bijzonder optreden samen met een draaiorgel. Ook was het Restauratieatelier open voor publiek.
- Op 10 juni liepen de deelnemers van de Utrecht Urban Trail weer dwars door Museum Speelklok.
- Op Zondag 2 september konden deelnemers van de Urban Culture Run dwars door Museum Speelklok lopen in de 3de editie van het evenement.
- Tijdens het Uitfeest op 15 en 16 september had Museum Speelklok verschillende activiteiten georganiseerd als smaakmakers voor de tentoonstelling *Robots love Music* die een week later werd geopend. Zo figureerde de Double Tino op de catwalk op het vernieuwde jaarbeursplein, bracht Creative College iedereen in de stemming met de Robot dansparade, konden kinderen zich laten schminken in robotstijl op het terras van Museum Speelklok, klonk er vanaf de Domtoren robotmuziek en kon men een preview bijwonen van de voorstelling *Koppie Koppie, Robo koppie* door het Rosa Ensemble.
- Op 22 september gaven studenten van ROC Midden Nederland samen met de winnaar van *World of Dance* Sam den Hollander een performance en een dansworkshop 'popping' in Hoog Catharijne.
- Op 1 oktober, 14 november en 12 december vonden workshops 'robot bouwen' plaats in de Bibliotheek Utrecht.
- Op woensdag 31 oktober vond de eerste FOTODOK Taferelen avond op locatie plaats in Museum Speelklok naar aanleiding van de pop-up tentoonstelling op het Domplein met de serie *Uncanny Valley* van fotograaf Jakob Weber (DU) en foto's uit het archief van Spaarnestad Photo.
- Op zondag 4 november presenteerde Museum Speelklok tijdens de Culturele Zondag een interactief robotprogramma dat gratis toegankelijk was. Bezoekers konden musiceren met Shimon, de workshop Popping/dans als een robot bezoeken en glittertattoos in robotstijl laten zetten. Ook was er een familiezing over robots en kunstmatige intelligentie.

Figuur 10, *Koppie Koppie Robotkoppie*

Landelijke feestdagen

- In de week van 7-14 februari organiseerde het museum rondleidingen met een Valentijnthema
- Het museum was i.v.m. Carnaval open op maandag 12 februari
- Museum Speelklok was het hele paasweekend open voor bezoekers.
- Op 26 april speelde het draaiorgel De Drie Pruiken het Wilhelmus en het Utrechtse lied 'Als ik boven op de Dom sta' tijdens de jaarlijkse lintjesregen in de Stadsschouwburg Utrecht.

- Op Moederdag mochten moeders gratis naar binnen, en vonden er speciale moederrondleidingen plaats.
- Op Vaderdag mochten vaders gratis het museum in, en vonden er speciale vaderrondleidingen plaats.
- Tijdens Dierendag kreeg de Muzikale Tour een echt dierentintje.
- Op 10 november stond kermisorgel De Lange Gavioli op het Domplein in Utrecht voor de Sint Maarten Parade.
- Tussen 14 november en 5 december werden er voor kinderen speciale Sinterklaasrondleidingen georganiseerd. Bij de intocht van Sinterklaas op 18 november speelde draaiorgel De Drie Pruiken.
- In de kerstperiode hoorde je in Museum Speelklok non-stop kerstmuziek vanuit alle hoeken van het museum! De straatorgels, orchestrions en speeldozen speelden kerstnummers en de zelfspelende muzikale kerstboom was ook dit jaar weer aanwezig.

Nationale Museumweek, Open Monumentendag, Maand van de Geschiedenis

- Tijdens de Nationale Museumweek in april kon men meedoen aan een vlogwedstrijd van Museumkids.
- Tijdens de Open Monumentendag op 8 september was het Restauratie Atelier open voor bezichtiging. Bezoekers konden zien hoe het schilderwerk van een orgelfront zorgvuldig werd gerestaureerd door Froukje van der Haven. Ruim 1200 bezoekers werden gastvrij ontvangen en kregen een toelichting op het vak van restaurator.
- Op 30 oktober organiseerde Museum Speelklok in de maand van de Geschiedenis een exclusieve rondleiding van Jan Kees Kuijs over de magie van zelfspelende muziekinstrumenten.

5. MARKETING & COMMUNICATIE

Ook de afdeling Marketing & Communicatie stond in 2018 volledig in het teken van *Robots love Music*. Er was een uitgekende voorbereidende campagne om de komst van de robots aan te kondigen. Daardoor ontstond al maanden voor de opening een buzz in de stad.

5.1 Tentoonstellingen en activiteiten

Voor de marketingafdeling was het een hele puzzel om alle activiteiten rondom *Robots love Music* onder de aandacht van publiek en pers te brengen. Dankzij de uitstekende samenwerking met Utrecht Marketing is dat goed gelukt en werd veel free publicity gegenereerd. Hoewel er van de activiteiten buiten het museum een schatting gemaakt moet worden, trokken alle activiteiten van het totale randprogramma (in de gehele looptijd tot en met 3 maart 2019) ruim 10.000 bezoekers.

De androïde klarinetspeler uit 1838 en de nieuwe robot Shimon trokken veel belangstelling van de media. Maar ook de 250 speelgoedrobots die de familie Titulaer in bruikleen gaf voor de tentoonstelling genereerde veel pers aandacht.

Tentoonstelling Robots love Music

Robots love Music was een groot succes. Er werd een goede campagne opgezet die veel media-aandacht genereerde en de zichtbaarheid van het museum aanzienlijk vergrootte. Lang voor de openingsdatum ontstond een buzz in de stad over het op handen zijnde robot-project. Een kleine greep:

- Oog in oog met levensgrote robotmuzikanten: in aanloop naar de tentoonstelling had Museum Speelklok tot en met 13 augustus de Double Tino tentoongesteld.
- Zoektocht van de directeur naar de missende klarinet van de androïde klarinetspeler in Amerika
- Voorleessprookje in de zomervakantie: Pinokkio, de houten robot
- Muziekrobotjes knutselen in de meivakantie

Het Utrechtse ontwerpbureau Today ontwierp een zeer herkenbaar campagnebeeld dat doorgevoerd werd in diverse middelen. Ook werd er een

Figuur 11, gele robohoofden

beeldmerk gecreëerd dat hierop aansloot. Het beeldmerk werd bij het organiseren van externe evenementen met andere organisaties gebruikt zodat het project Robots love Music op deze manier gekoppeld werd aan de tentoonstelling.

Naast de 'standaard' middelen zijn er ook gele robohoofden ontwikkeld die overal opdoken in de winkelatalages. Met name kinderen liepen met een robohoofd op het museum uit en maakten daarmee gratis reclame voor onze tentoonstelling.

De tentoonstelling trok ook nieuw publiek. Niet alleen kwamen er, afgaand op de grote belangstelling voor de

reguliere rondleiding, mensen uit de bestaande doelgroep (de senioren en de (groot)ouders met (klein)kinderen) die nog nooit in het museum waren geweest, maar ook kwam er een nieuwe doelgroep van jonge mensen. Hoewel alleen de studenten echt geteld konden worden omdat zij voor een speciaal tarief toegang kregen, werd bij de kassa al snel duidelijk dat *Robots love Music* veel jongvolwassenen naar het museum bracht. De vele activiteiten van de randprogrammering bij *Robots love Music* vroegen veel extra inspanning. Hoewel de campagne voor de tentoonstelling zeer succesvol verliep, bleek het toch heel moeilijk te zijn om persaandacht te genereren voor individuele podiumpresentaties.

Tentoonstelling Vieze liedjes op deftige speelklokken

De tijdelijke tentoonstelling *Vieze Liedjes op deftige speelklokken*, geopend op 12 oktober, leverde in 2018 zo'n €19.814,91 aan mediawaarde op, waarvan 39,4% geprint en 60,6% online. Radio en TV zijn hier niet in meegenomen.

5.2 Bezoekersonderzoek

Het publieksonderzoek werd ook in 2018 weer door Hendrik Beerda uitgevoerd. Door middel van een enquête werd inzicht verkregen in de beoordelingen van de bezoekers over verschillende elementen van het museumbezoek, de communicatiekanalen waarmee de bezoekers al dan niet worden bereikt en hun woonplaats. Op deze wijze werd waardevolle informatie verzameld over de bezoekers zelf en hun ervaringen. In 2018 gaven 295 respondenten een gemiddeld rapportcijfer van een 8,4 voor het museumbezoek. De Muzikale Tour scoorde weer erg hoog met een 8,8.

De meeste bezoekers komen uit de stad of provincie Utrecht. Opvallend blijft het hoge percentage buitenlandse bezoekers ten opzichte van de andere musea in Utrecht: 13,08%.

5.3 Communicatiemiddelen

Voor communicatie met de doelgroepen, met als doel informeren, enthousiasmeren en het creëren van binding, worden verscheidene middelen ingezet. Bij elk evenement of elke publieksactiviteit is het kiezen van de juiste marketingmix belangrijk. Het museum heeft een aantal eigen middelen ontwikkeld zoals folders en affiches, een digitale nieuwsbrief, social media-kanalen en de website. Tijdens de tentoonstelling Robots love Music zijn er extra middelen ingezet, zoals het verspreiden van deurhangers in hotels, meerdere campagnebeeld verspreidingen in de omgeving Utrecht zoals op stations en een nauwe samenwerking met Utrecht Marketing. Daarnaast is er een documentaire gemaakt over de Androïde Klarinetspeler die uitgezonden is op RTV Utrecht. Ook zijn er voor de tentoonstelling impressie films gemaakt. In eerste instantie is er de korte reclamefilm gemaakt met de dansende robots. Daarnaast is er ook nog een film gemaakt door Jasper en Viktor die een impressie geeft van de tentoonstelling. Dit is met name een sfeerimpressie om mensen aan te trekken ook te komen.

De effecten van de offline-middelen zijn moeilijk te meten; de online media worden via Google Analytics gemeten.

Websitebezoekers

Het websitebezoek is ten opzichte van 2017 gedaald. In 2018 waren er 149.596 unieke bezoekers geweest met 198.617 totale sessies op www.museumspeelklok.nl. Een daling van 45.009 unieke bezoekers en 35.178 totale sessies ten opzichte van 2017. In totaal zijn de website pagina's van Robots love Music 50.850 keer bekeken. Hier is een duidelijke verklaring voor.. Er is namelijk aan het begin van 2018 geconstateerd dat er erg veel nutteloos internetverkeer op onze website was vanuit India. Dit is vervolgens geblokkeerd op Analytics waardoor wij het internet verkeer uit India niet meer zien. Hierdoor lijkt het aantal bezoekers op onze website flink gedaald te zijn, maar het betreft dus een correctie van nutteloos internetverkeer.

Media

Robots love Music mocht zich gedurende de gehele periode van 5,5 maand verheugen in een enorme belangstelling van binnen – en buitenlandse media. Hoogtepunt voor de inhoudelijke waardering waren de 4 sterren die de tentoonstelling kreeg in het NRC Handelsblad. Het grootste bereik hadden de

NOS, het Amerikaanse maandblad Wired en de nieuwssite The Next Web.

De totale mediawaarde van het project bedraagt €287.771 waarvan €251.052 door printartikelen en €36.720 online wordt gegenereerd. Dit komt mede door de artikelen over de robots van Chriet Titulaer. Het geschatte totale bereik komt uit op 17.242.786 personen: 5.448.720 geprint 11.794.065 online.

Social media

In 2018 is Museum Speelklok opnieuw gegroeid op social media. Zo kregen we er 391 nieuwe volgers op Facebook en zo'n 326 nieuwe volgers op Instagram bij. Vooral op Instagram en Facebook werkt het museum steeds meer met korte filmpjes. Dit omdat in het verleden is gebleken dat filmpjes over het algemeen meer respons opleveren dan afbeeldingen met tekst en de collectie van het museum zich uitstekend leent voor video-opnames. Facebook en Instagram zijn de belangrijkste social-media-kanalen van het museum. Met name Facebook is belangrijk aangezien onze doelgroep zich daar met name op focust.

6. COMMERCIËLE ACTIVITEITEN

6.1 Museumcafé

De vaste bezetting in het museumcafé in combinatie met de flexibele inzet van oproepkrachten tijdens drukke momenten, zorgden voor een constante kwaliteit en een gastvrije ontvangst die merkbaar werd gewaardeerd door de bezoekers.

Door de stijging van het bezoekersaantal is de omzet van het café navenant mee gestegen. De gemiddelde omzet per bezoeker is ten opzichte van 2017 vrijwel gelijk gebleven (€ 1,51 per bezoeker in 2018 ten opzichte van € 1,50 in 2017). Aan verschillende verhuringen levert het café ook regelmatig een bijdrage. Met ruim 25% is deze omzet in 2018 aanzienlijk gestegen.

Ook het assortiment wordt steeds aangepast. Met name de 'combideal' van koffie met taart naar keuze is een succes. Vanaf 2017 zijn de prijzen van dranken en voedsel marktconform aangepast. Ook in 2019 worden de prijzen, mede ingegeven door de btw-stijging, wederom aangepast.

6.2 Museumwinkel

Door het gevarieerde assortiment dat inspeelt op de wisselende tentoonstellingen wordt de winkel na bezoek aan het museum (of bij groepen toeristen voorafgaand aan het bezoek) druk bezocht. De besteding per bezoeker is in 2018 heel licht gestegen (€ 1,01 per bezoeker in 2018 ten opzichte van € 0,99 in 2017).

Zoals altijd blijven de kleine speeldoosjes een zeer goed lopend artikel. Meer en meer wordt er ingezet op artikelen die op maat voor het museum worden gemaakt. Zo blijven we onderscheidend. De kleine speeldoosjes met een

Kietelende, musicerende en gevaarlijk rondzwaaiende robots

Figuur 12, NRC Handelsblad

miniatuur frontje van een draaiorgel dat in het museum te zien is, is daar een voorbeeld van. Daarnaast zijn er koekblikken en placemats met afbeeldingen van collectiestukken te koop. De kleine artikelen die makkelijk zijn mee te nemen en vriendelijk geprijsd zijn, blijven de best verkochte producten.

Voor de robottentoonstelling is een speciaal assortiment samengesteld dat een link met de tentoonstelling had. Hierdoor waren er in de winkel deze periode veel robotarmen, bekers, paraplu's, lampen, gummen, boeken etcetera te vinden. Naast deze collectie was er ook een klein assortiment zelf geproduceerde artikelen in de herkenbare tentoonstellingskleur(geel) te vinden. Notitieblokken, pennen, ansichtkaarten, T-shirts, bekers vlogen over de toonbank.

Figuur 13, merchandise artikelen

6.3 Verhuringen

In 2018 zijn er 40 commerciële verhuringen gerealiseerd. Dat heeft geresulteerd in een mooie omzet ruim boven begroting, zowel wat betreft de zaalhuur als de eigen horeca. De goede resultaten hebben ons aangenaam verrast omdat we rekening hadden gehouden met een daling in de tweede helft van het jaar doordat de tentoonstelling Robots love Music grote verhuren in het middenschip onmogelijk maakte en veel geluidsoverlast veroorzaakte voor de Transeptzaal. Ondanks het feit dat de fee van de cateraars iets tegenviel, hebben we dat met de kale zaalverhuur en opbrengst van de personele inzet ruimschoots goed weten te maken.

Doordat er in 2018 zeven huwelijksvoltrekkingen in het museum plaatsvonden staan wij vanaf 2019 als officiële trouwlocatie op de website van de gemeente Utrecht vermeld.

Gelukkig mocht Museum Speelklok zich ook in 2018 weer de vaste locatie noemen voor de maandelijkse naturalisatie bijeenkomsten van de gemeente Utrecht. Tijdens elke bijeenkomst worden gemiddeld 35 naturalisandi met hun familieleden ontvangen. Zij ontvangen op dat moment de papieren waarmee zij op het stadskantoor hun Nederlands paspoort kunnen ophalen. Elke keer weer een feestelijke en gedenkwaardige middag.

Congresdiners, presentaties en kleine symposia in de Transeptzaal, alles vond doorgang dankzij de flexibele opstelling van zowel huurders en personeel van Museum Speelklok. Zelfs de collegereeks over de geschiedenis van de 20ste eeuw door Maarten van Rossem, georganiseerd door de uitgever van het blad 'Maarten', kon zo met een kleiner aantal toehoorders doorgang vinden.

Door de vruchtbare samenwerking met het Utrecht Convention Bureau (onderdeel van Utrecht Marketing) vond in 2018 in Utrecht het ICIC congres plaats. De openingsborrel voor 450 internationale gasten vond in het museum plaats.

De keerzijde van het aantal evenementen is de veiligheid van de collectiestukken in het museum. Bij de voorbereidingen is het noodzakelijk de risico's en beheersbaarheid van het evenement goed in te schatten. Daarom vindt er intensief overleg plaats tussen de collectieafdeling en evenementenafdeling en worden afspraken en gedragsregels voor huurders, medewerkers en cateraars in een draaiboek vastgelegd.

7. SAMENWERKING

7.1 Samenwerkende Utrechtse Musea

De vijf grote musea in Utrecht – Catharijne Convent, Centraal Museum, Museum Speelklok, Spoorwegmuseum, Universiteitsmuseum – de Domtoren en het Utrechts Archief hebben in 1993 de Stichting Samenwerkende Utrechtse Musea opgericht waarbij de directies van de aangesloten organisaties het bestuur vormen en de inhoudelijke portefeuilles beheren. Museum Speelklok ontfermt zich over de maatschappelijke projecten.

De SUM ontwikkelde in 2017 een museumvisie voor de komende beleidsperiode met de titel *Waarde voor Utrecht*.

Hoofdpunten uit deze visie:

- het creëren van een aantrekkelijke culturele ontmoetingsplek
- meer bereik door krachtige partnerschappen
- maatschappelijke meerwaarde
- spraakmakende grotere projecten
- gezamenlijk depotbeheer

Dit heeft in 2018 geleid tot de volgende activiteiten:

Samenwerking Utrecht Marketing

SUM werkt al enkele jaren succesvol samen met Utrecht Marketing (voorheen Toerisme Utrecht) voor de uitvoering en coördinatie van haar collectieve marketing inspanningen. Onderdeel hierin is een afname van een uitgebreid partnerpakket, centrale informatievoorziening en algemene project ondersteuning. Dit heeft geresulteerd in een stijging van het aantal bezoekers aan de musea.

I Ask methode

Rondleiders van alle Utrechtse musea worden door Moniek Warmer getraind in een speciale rondleidersmethode. Dit project is gestart in 2016 en werd in 2018 voortgezet. Bovendien is in de zomer van 2018 een pilotproject opgestart om ook andere kunstdisciplines, zoals dans en theater, te betrekken bij de rondleidingen.

Maatschappelijke projecten

Om de continuïteit van de Ouderenprojecten te garanderen, is opnieuw een projectleider aangesteld. De doelstelling van het project is verruimd: zowel bewoners van Utrechtse woonzorgcentra als alleenstaande ouderen de gelegenheid bieden een museum in de stad te bezoeken. Om de groep dementerende ouderen beter te kunnen begeleiden, wordt jaarlijks een cursus 'Omgaan met dementie' aan rondleiders aangeboden.

Het onderzoek naar de inzet van digitale middelen heeft ertoe geleid dat in 2018 in drie musea het pilotproject Second Canvas is gestart. Daarbij worden details van museumobjecten via speciale software en fotografie zichtbaar gemaakt en tot leven gebracht. In 2019 zal het project worden uitgebreid naar andere musea.

De ouderenprojecten worden mede mogelijk gemaakt door een bijdrage van de Van Baaren Stichting.

Daarnaast heeft Museum Speelklok het initiatief genomen om een project te ontwikkelen voor blinden en slechtzienden; de uitvoering van dit project *Tastbare Muziek* is in 2018 gestart. Daarna zal een vergelijkbaar project door andere musea binnen SUM-verband worden opgezet.

Belangenbehartiging

Verschillende directeuren vertegenwoordigden ook in 2018 de samenwerkende musea in bestuurlijk overleg, waaronder Centrum Management Utrecht en Cultuur en School. Daarnaast hebben directeuren deelgenomen aan gemeentelijke bijeenkomsten zoals de sectoranalyse en regionalisering, hebben zij samen met andere culturele instellingen het pamflet 'Ruimte voor groeien' onderschreven, maakten zij kennis met de nieuwe raadsleden bij het Cultuurontbijt en waren zij actief tijdens sessies over diversiteit en 900 jaar Utrecht.

7.2 Utrechts Muziekoverleg

Onder voorzitterschap van Frans Vreeke, directeur van TivoliVredenburg, vergaderde het Utrechts Muziek Overleg (UMO) maandelijks over actuele zaken. Het UMO is gestart als informeel overleg tussen organisaties die zich bezighouden met muziek, waaronder producerende instellingen, festivals en makers. Omdat het UMO een steeds belangrijker aanspreekpunt is voor de gemeente is in 2017 een bestuur opgericht.

In 2018 werd onder de titel Utrecht Centraal met veel succes een muzikale Culturele Zondag georganiseerd. Dit was de tweede editie en het UMO beraadt zich op het doorontwikkelen van deze succesvolle formule.

7.3 Utrecht Marketing

Al lange tijd is het partnership tussen Utrecht Marketing en Museum Speelklok een succes. Voor het project *Robots love Music* is het museum al in een vroeg stadium samen met Utrecht Marketing opgetrokken om de tentoonstelling goed zichtbaar te maken in Utrecht en omgeving en media-aandacht te genereren op (inter)nationaal niveau. Gezamenlijk werd de planning van de campagne bepaald en werden de media van informatie voorzien. Deze manier van samenwerken was voor beide partijen nieuw maar daarom niet minder geslaagd. Mede door de steun van Utrecht Marketing groeide het draagvlak voor de tentoonstelling in Utrecht en is de zichtbaarheid van het museum aanzienlijk vergroot, zowel in de stad door middel van citydressing als via free publicity.

7.4 Cultuur & School

Cultuur & School heeft als doel het optimaal koppelen van de vraag van de scholen aan het grootschalige, buiten de school georganiseerde cultuureducatieaanbod van de Utrechtse culturele instellingen, en daarbij de continuïteit en kwaliteit van het cultuureducatieaanbod te borgen.

In 2018 gingen er 1112 scholieren via Cultuur en School naar Museum Speelklok. Ook heeft Cultuur & School Utrecht een kwaliteitskader opgesteld, waarbij met name de mate waarin de educatieve programma's van de culturele instellingen aansluiten op de kerndoelen en tussendoelen van het onderwijs en de belevingswereld van leerlingen een grote rol spelen.

Op 4 april werd in samenwerking met de Gemeente de bijeenkomst CultON georganiseerd om leerkrachten kennis te laten maken met het culturele aanbod voor het komende schooljaar en om leerkrachten en educatoren met elkaar in contact te brengen.

7.5 Gemeente Utrecht

In oktober vond de visitatie plaats vanuit de Gemeente waarbij de stand van zaken werd besproken ten aanzien van de beleidsdoelen die in het Ondernemingsplan 2017-2020 van Museum Speelklok zijn omschreven. Speciale aandacht ging in het gesprek uit naar doelen die konden worden gerealiseerd dankzij de hogere bijdrage van de Gemeente, zoals het versterken van de marketingafdeling.

De visitatiecommissie noemde in haar rapport Museum Speelklok "een uniek museum door de bijzondere collectie mechanische muziekinstrumenten, maar ook door de manier waarop het zowel laagdrempelig als verdiepend weet te zijn." De commissie toonde zich "onder de indruk van de inventieve manier waarop het museum vanuit zijn collectie steeds aanleidingen vindt om verhalen te vertellen en daarmee een groot publiek weet te bereiken." Zij ziet het als "de uitdaging om bij al die ambities het niveau hoog te houden en de aansluiting met de doelgroepen te blijven maken."

7.6 BankGiro Loterij

Museum Speelklok werkt al vele jaren succesvol samen met de BankGiro Loterij. Het museum is sinds 2006 beneficiënt en in 2018 werd het partnerschap, met een jaarlijkse bijdrage van € 200.000, verlengd met een nieuwe periode van vijf jaar. Deze verlenging volgde op een periode van 3 jaar en Museum Speelklok is daarom blij dat de BankGiro Loterij hiermee het vertrouwen heeft uitgesproken in de stabiliteit en continuïteit van het museum.

In 2018 heeft de BankGiro Loterij bijgedragen aan de restauratie van de Double Tino, de Fotoplayer, de Clayklok en het orgel de Hooghuis.

Via geormerkt werven ontving het museum nog een extra bijdrage van € 60.953 die vrij besteedbaar is.

Figuur 14, gulle donatie van de BankGiro Loterij in 2018

8. ORGANISATIE

Het bestuur van het museum bestaat uit één persoon: de directeur. Deze legt minimaal vijf maal per jaar tijdens een vergadering verantwoording af aan de Raad van Toezicht, bestaande uit vijf of zes leden. Grote strategische beslissingen en uitgaven boven de € 25.000 worden tussentijds besproken en goedgekeurd. Voor elke vergadering worden een directieverslag, de financiële rapportage en eventuele additionele stukken toegestuurd. Het museum volgt de Code Cultural Governance, waarbij vooral veel wordt 'toegepast' en weinig 'uitgelegd' hoeft te worden, verwijzend naar het principe 'Pas toe of leg uit', dat bij de code hoort.

De Raad van Toezicht heeft als taak om toezicht te houden op de algemene gang van zaken in het museum. De Raad van Toezicht grijpt zo nodig in en staat de directeur met advies terzijde. De Raad van Toezicht richt zich bij de vervulling van zijn taak op het belang van het museum en weegt daarbij de belangen af van de bij het museum betrokkenen. De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor de kwaliteit van zijn eigen functioneren. Leden van de Raad van Toezicht ontvangen voor de uitoefening van hun functie geen beloning.

In 2018 vergaderde de Raad van Toezicht vijf maal. Naast de financiële zaken, zoals de begroting en de jaarrekening, stonden ook de nieuwe pensioenregeling, het directiereglement en de Robot-tentoonstelling op de agenda. Bovendien vond een brainstormsessie plaats over de lange termijn perspectieven voor groei.

Met ingang van 2012 is de maximale zittingstermijn 9 jaar, bestaande uit 3 termijnen van 3 jaar. Remco van Lunteren is per 27 november 2018 toegetreden tot de Raad van Toezicht in de functie van voorzitter. Op die datum werd afscheid genomen van Jan Willem Baud. Museum Speelklok is hem zeer dankbaar voor het feit dat hij ook tijdens moeilijke periodes heeft gezorgd voor de continuïteit en een toekomstgericht beleid van de organisatie

De vacature met het communicatie/marketing profiel is in 2018 nog niet ingevuld, in afwachting van de nieuwe voorzitter.

De samenstelling van de Raad van Toezicht per 31 december 2018 was als volgt: (datum 1e benoeming, jaar aftreden).

- De heer R.J.W. van Lunteren, Voorzitter 27-11-2018, 2027
- De heer M.G. Bierman 30-11-2015, 2024
- Mevr. S.G. van Dockum 27-06-2017, 2026
- Mevr. C. Jager 25-06-2015, 2024
- Vacature

9. PERSONEEL

Het museum volgt voor de meeste functies de Museum CAO voor haar werknemers, inclusief de directie. Het aantal vaste museummedewerkers per 31 december 2018 uitgedrukt in FTE's bedroeg 22 (2017= 22). Het museum werkt daarnaast zowel binnen als buiten reguliere openingstijden (tijdens verhuringen) met oproepkrachten die werkzaam zijn bij de algemene dienst, als rondleider of als huismeester.

Personeelsmutaties

Robin van Gils is per 15 juni 2018 aangesteld als coördinator van de randprogrammering van de tentoonstelling "Robots love Music"; zij volgde

daarmee Akkie Groen op die per 31 mei 2018 uit dienst was getreden. Daarnaast waren nog de volgende personen in 2018 tijdelijk in dienst t.b.v. de Robot tentoonstelling: Eunice Kasse, Lise Claerhoudt en Vera Keereweer.

Elsbeth van der Vlist was t/m 30 april 2018 in dienst als coördinator van het project "Tastbare Muziek". Per november is ze opnieuw in dienst getreden dit keer als coördinator maatschappelijke projecten.

Tristan Budel werd per 10 november voor 1 dag per week aangesteld als assistent windinstrumenten

Koen de Jong kwam per 15 januari in dienst om werkzaamheden te verrichten op het gebied van technische realisatie en evenementondersteuning.

Meghan Keereweer werd met ingang van december tijdelijk in dienst genomen bij de afdeling Marketing & Communicatie om de afdeling te versterken tijdens een langdurig verlof.

Bij de collectie-afdeling werkten drie vrijwilligers: Hans van den Berg, Huub Corsius en Harry van Someren.

Ook in 2018 liepen er op verschillende afdelingen studenten stage. Op de afdeling Presentatie & Educatie liepen Janne Nanninga, Merle Koetshuis en Lise Claerhoudt stage. Bij de afdeling Marketing & Communicatie was dat Vera Keereweer en op de afdeling Collectie waren dat Lois Tonen en Tristan Budel.

Interne communicatie

Door middel van een interne nieuwsbrief wordt het personeel van het museum op de hoogte gebracht van de lopende zaken. Deze interne nieuwsbrief wordt maandelijks verstrekt aan alle personeelsleden, het bestuur van de Stichting Vrienden van Museum Speelklok en aan de Raad van Toezicht. Twee tot drie keer per jaar wordt er een personeelsbijeenkomst georganiseerd om met elkaar in gesprek te gaan over o.a. beleid en lopende projecten. In 2018 stonden de personeelsbijeenkomsten in het teken van de nieuwe pensioenregeling en het Robotproject.

Voor zeer dringende zaken verstuurt de directeur een apart e-mailbericht. Daarnaast worden er actuele berichten en bezoekcijfers door collega's gedeeld via het interne communicatiesysteem Speakap.

Personeelsvertegenwoordiging

In 2014 is er een personeelsvertegenwoordiging (PVT) ingesteld. In 2018 waren de volgende personeelsleden lid: Wanda Frowijn (voorzitter), Jan Kees Kuijs en Marieke Lefeber namens het vaste personeel en Meghan Keereweer namens de oproepkrachten. Periodiek vindt er overleg plaats tussen directie en de PVT en eenmaal per jaar met een lid van de Raad van Toezicht. Het belangrijkste gespreksonderwerp was de overgang naar een nieuwe pensioenregeling; van middenloon naar beschikbare premie.

De personeelssamenstelling

Per 31 december 2018 was deze als volgt.

Mevrouw L. (Linda) van Beek	Zelfstandig Werkend Horeca Medewerkster
De heer J.H. (Hans) van den Berg	Vrijwilliger
De heer P.J. (Peter) van den Berg	Assistent-Restaurator
Mevrouw L.M. (Lisette) Biere	Hoofd Marketing & Communicatie
Mevrouw drs. E. (Ebelin) Boswinkel	Hoofd Presentatie & Educatie
Mevrouw K.C. (Connie) van Bruggen-van den Hoek	Hoofd Financiën & Personeelszaken
De heer T.J. (Tristan) Budel	Assistent Windinstrumenten
De heer H.A. (Huub) Corsius	Vrijwilliger
Mevrouw drs. M.H. (Marian) van Dijk	Directeur
De heer B.L. (Bart) Doornbusch	Medewerker Commerciële Verhuur
Mevrouw W.A.M. (Wanda) Frowijn-Consten	Medewerkster Financiën & Personeelszaken
Mevrouw R. (Robin) van Gils	Coördinator Randprogrammering Robot
De heer A.H. (Alberic) Godderis	Restaurator
Mevrouw V.R. (Rosalie) Hazeleger	Medewerkster Marketing
Mevrouw F.A.S. (Friedell) ten Holt-Derksen	Restaurator
De heer C. (Koen) de Jong	Assistent Technische Realisatie
Mevrouw M.J. (Meghan) Keereweer	Assistent Marketing & Communicatie
De heer J.K.R.M (Jan Kees) Kuijs	Medewerker Presentatie & Educatie
Mevrouw drs. A.S. (Anne-Sophie) van Leeuwen	Hoofd Collecties
Mevrouw M. (Marieke) Lefeber-Morsman MA	Conservator
De heer F. (Fady) Mansour	Floormanager
De heer M. (Martin) Paris	Restaurator
Mevrouw J. (Hanny) van Rooyen-Veerman	Medewerkster Huishoudelijke Dienst
Mevrouw K.J. (Kiona) van Rooijen	Medewerker Collectieregistratie
De heer E.G. (Erwin) Roubal	Restaurator
De heer J.K. (Jan Kees) de Ruijter	Specialist Mechanische Muziek & Arrangeur
Mevrouw C.P.D. (Carolina) Schoeman-Deisz	Medewerkster Algemene Dienst
De heer G.J. (Gert Jan) Schoutsen	Medewerker Technische Realisatie
De heer H. (Harry) van Someren	Vrijwilliger
Mevrouw C.M. (Christina) Vilters	Medewerkster Algemene Dienst
Mevrouw H.E. (Elsbeth) van der Vlist	Coördinator Maatschappelijke Projecten

Mevrouw J.H. (Joline) Wijnands-Stoffel	Coördinator Presentatie & Educatie
De heer C.P. (Stan) van Zadelhof	Hoofd Bedrijfsvoering

10. GEBOUWEN

Museum Speelklok huurt het gebouw van de Buurkerk van de Gemeente Utrecht met daarbij de afspraak dat het museum het beheer en onderhoud van het gebouw voert.

Daarnaast huurt het museum de atelierruimte aan de Lichte Gaard en een depotruimte van de Stichting Vrienden. In afwachting van een structurele oplossing is een grote verzameling pianolarollen tijdelijk elders opgeslagen.

Onderhoud

Met betrekking tot het groot onderhoud van de Buurkerk is 2018 een overgangsjaar geweest. In dit jaar hadden wij geen beschikking over de SIM (Subsidieregeling Instandhouding Monumenten) en zijn er geen subsidiabele projecten uitgevoerd. Wel is dit jaar gebruikt om een nieuwe aanvraag in te dienen voor de SIM periode 2019 – 2024. En met goed gevolg, want in augustus ontvingen wij het bericht van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed dat wij vanaf 2019 weer op de subsidie voor een periode van zes jaar mogen rekenen. In overleg met Van Hoogevest Architecten is een onderhoudsplan voor deze periode opgesteld.

De in 2018 door de Monumentenwacht Utrecht uitgevoerde inspectie heeft geen urgente gebreken aangetoond waardoor wij vanaf 2019 met vertrouwen het opgestelde onderhoudsplan jaarlijks zullen uitvoeren.

Het meest in het oog springende project dat in 2018 is uitgevoerd is de vervanging van de houten vloer in het Middenschip die de oude stenen vloer beschermt. De houten vloer was door het verplaatsen van de zware orgels zwaar beschadigd en het tapijt vertoonde scheuren en vlekken. In de zomermaanden, vlak voor de bouw van de Robot tentoonstelling, is de vloer vervangen, gestabiliseerd en bedekt met een tijdelijke stoffering. Nadat de Robottentoonstelling is afgebroken zal in maart 2019 de definitieve stoffering worden aangebracht.

Integraal Veiligheidsplan

Met behulp van subsidie van het Mondriaanfonds vond op 20 november een in-company training klimaatbeheer voor de hele organisatie plaats. De cursus werd gegeven door Helicon die van het museum de opdracht heeft gekregen om onderzoek te doen naar de klimaatsituatie in de Buurkerk.

De cursus had vooral tot doel om bewustwording te creëren ten aanzien van de gevolgen voor het klimaat – en daarmee ook voor de collectie - van simpele handelingen zoals het openen en sluiten van deuren. Tijdens deze cursus is ook uitgelegd wat het onderzoek van Helicon zou gaan inhouden.

De klimaatinstallatie in de Buurkerk is verouderd en zal binnen een paar jaar vervangen moeten worden. Museum Speelklok heeft de intentie in de toekomst op een duurzame manier het klimaat voor zowel de collectie, het publiek als de medewerkers te beheren. Daarom werd in samenwerking met Helicon en de RCE een klimaatsimulatie uitgevoerd, waarbij zichtbaar werd hoe luchtstromen, RV en

temperatuurschommelingen in de Buurkerk gaan, zonder invloed van klimaatinstallaties. Aan de hand van deze simulatie wordt in 2019 in samenwerking met Helicon, de RCE en Warmtebouw een verder plan ontwikkeld voor het klimaat in de Buurkerk en de aanpassingen aan de klimaatinstallatie.

11. STICHTING VRIENDEN MUSEUM SPEELKLOK

Doelstelling

Uit de statuten: De Stichting Vrienden van Museum Speelklok ("Stichting Vrienden") ondersteunt het Museum Speelklok ("Museum") door het bijebrengen van gelden voor de aankoop, de restauratie en het tentoonstellen van collectiestukken en middels financiële ondersteuning van het Museum in brede zin. Stichting Vrienden betreft derden bij de activiteiten van Stichting Vrienden met betrekking tot het Museum en onderhoudt contacten met hen die Stichting Vrienden in financiële zin steunen ("Vrienden") bij diverse gelegenheden.

Op 31 december 2018 had de Stichting Vrienden 52 ondernemersvrienden en 230 particuliere vrienden, inclusief de 'Vrienden voor het leven'. Bart Doornbusch is coördinator en combineert deze functie voor de Stichting Vrienden met zijn werk voor het Museum.

Paneldiscussie met particuliere vrienden

Op 28 maart organiseerde Stichting Vrienden van Museum Speelklok een paneldiscussie met zijn vrienden. De avond werd begeleid door Charistar en had als doel de betrokkenheid van de Vrienden te vergroten en de waardeproposities beter te definiëren. De feedback en resultaten van de huidige vrienden worden gebruikt bij het werven van nieuwe vrienden.

Exclusieve previews

Voor de Vrienden van Museum Speelklok werden dit jaar voor het eerst twee previews georganiseerd. Zondagochtend 29 april kregen de Vrienden de gelegenheid om als eerste de pas gerestaureerde Pneuma Accordeon jazz (double Tino) te bewonderen. Deze feestelijke presentatie, als opmaat naar de tentoonstelling *Robots love music*, werd gevierd met taart en een muzikaal optreden.

Figuur 15, exclusieve preview Double Tino

20 september kregen de Vrienden voorafgaand aan de officiële opening van de tentoonstelling *Robots love Music* een exclusieve rondleiding door de tentoonstelling door directeur Marian van Dijk.

Utrecht Diner

Omdat de tentoonstelling *Robots love Music* een groot deel van het Middenschip in beslag nam, is besloten dit jaar geen Utrecht Diner te organiseren. In 2019 zal het lustrum extra feestelijk worden gevierd.

Ondernemersborrels

Op 12 april vond weer een ondernemersborrel plaats. Deze borrel stond in het teken van de tentoonstelling *Robots love Music*. Er werd een voorschot genomen op de tentoonstelling met een presentatie over de inrichting en vormgeving. Als eenmalige vervanging van het Utrecht diner vond op 18 november een uitgebreide ondernemersborrel plaats. De gasten van het Utrecht Diner 2017 hebben met een royale bijdrage de tentoonstelling *Robots love Music* mede mogelijk gemaakt en als dank werd voor hen een feestelijke borrel georganiseerd. Jules van Hessen, dirigent en motivational speaker, verzorgde een presentatie over de menselijke rol van een dirigent en de manier waarop een orkest samenwerkt. Shimon, de marimba spelende robot, trad op met Utrechtse muzikanten op het podium van Museum Speelklok.

Financieel verslag

De Stichting Vrienden heeft het museum ook in 2018 ondersteund met een financiële bijdrage, ditmaal voor de aankoop van een kunstwerk van Charles Morgan en een toezegging voor een bijdrage aan het project *Robots love Music*.

De samenstelling van het bestuur was per ultimo 2018 als volgt:

Mevrouw F.Th.H. van Loon-Vercauteren,	Voorzitter
De heer H. ter Linden,	Secretaris
De heer E. van Dinther,	Penningmeester
Mevrouw D. Verdijk,	Lid
De heer J. Smalbroek,	Lid
De heer R. Wolbrink,	Lid

Plan 2019

Voor het jaar 2019 heeft Stichting Vrienden zich als doel gesteld om zich te richten op de werving van nieuwe vrienden. Het organiseren van de vijfde editie van het Utrecht Diner is hier een onderdeel van, maar ook de Utrecht Borrel krijgt in de eerste helft van 2019 een vervolg.

Ondernemersvrienden

Arval Benelux
ASR
Barkey Wolf & Sprong Bedrijfshuisvesting
Barlavento B.V.
Bot Wijn en koffie
Bytech
Cafe Orloff Utrecht
Caron real estate and development
Circumflex Automatisering
Coffeng Management
D2 Projectparket BV
De Regelaar
De Waal Beheer
Droste De Vries Makelaars BV
Evhana Beheer bv
Fairwood b.v.
Finac
Food Jazz & DJ's
Gitz Vastgoedmanagement

Grifhorst
Handelsbanken
Hanssen Spronk Facilitair B.V.
Huisartspraktijk Verdijk
Huysen Properties b.v.
Kersten B.V.
Lisman en Lisman B.V.
Marree Dijkhoorn Advocaten B.V.
Milestone Advocaten
New Tailor
Odenwald Organic BV
Pesco Trading BV
R.P.V. Geerlings BV
Rabobank Utrecht e.o.
Robbie Kompleet
Roberto Gelato
Schildersbedrijf Hoogstraten Haarzuilens BV
SHV Holdings
Stichting Vrouw Holle
Thuja Capital, THUJA
Unifore Real Estate
Utrechtse Schade Advocaten
Van Beek Partners vastgoedbelegging BV
Van Benthem en Keulen
Van Den Berg Schildersbedrijf Utrecht BV
Van Diepen Van der Kroef Advocaten
Van Grafhorst Notarissen
Van Hall Arbeidsrecht
Van Hoogevest Architecten BV
Van Luin Assurantiën groep BV
Vision Direct
Wijn en Stael Advocaten
Xantèr

12. VERSLAG VAN DE RAAD VAN TOEZICHT

In 2018 was het museum dankzij *Robots love Music* overal zichtbaar, in de stad en in de (inter)nationale pers. De Raad van Toezicht is verheugd dat het dankzij het grote project is gelukt om het museum te verbinden met de actualiteit en op die manier ook een nieuwe en jonge doelgroep te bereiken. Niet alleen binnen de muren van het museum maar ook daarbuiten werden activiteiten georganiseerd voor diverse publieksgroepen waardoor de verbondenheid met de stad Utrecht zichtbaar werd vergroot.

De Raad van Toezicht ondersteunt de nieuwe koers van het museum om meer naar buiten te treden en samen te werken met veel interessante partijen in de stad en ver daarbuiten, waaronder universiteiten en opleidingsinstituten. Zij beschouwt dit als onontbeerlijk voor de ontwikkeling van het museum dat daardoor nieuwe inzichten verwerft over de eigen collectie en organisatie.

De Raad van Toezicht is blij dat veel fondsen en de Gemeente Utrecht het museum financieel ondersteunen omdat daaruit een groot vertrouwen in de koers van Museum Speelklok spreekt. Hoewel het project *Robots love Music* pas in 2019 is afgerond, stelt de Raad van Toezicht nu al vast dat het in alle opzichten is geslaagd. Ook verheugt de Raad zich over het feit dat 2018 opnieuw is afgesloten met een positief exploitatieresultaat waarmee het museum blijkt geeft van goed ondernemerschap, met oog voor de continuïteit van het museum.

De Raad hoopt dat *Robots love Music* een nieuwe stroom bezoekers op gang heeft gebracht die zich niet laat tegenhouden door zomerse temperaturen. Zij spreekt haar waardering uit voor de toegewijde energie die alle medewerkers aan de dag hebben gelegd. Een speciaal woord van dank gaat uit naar de Stichting Vrienden van Museum Speelklok die de activiteiten mede mogelijk hebben gemaakt.

Remco van Lunteren, voorzitter